

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **O. D.,** zastoupené JUDr. Barborou Kašparovou, advokátkou se sídlem Revoluční 123/17, 460 01 Liberec, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, ve věci kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 4. 2005, č. j. 64 Az 200/2004 - 17,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále označována jako „stěžovatelka“) nadepsaný rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 11. 2004, č. j. OAM-3105/VL-07-04-2004. Rozhodnutím správního orgánu byla její žádost o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Stěžovatelka ve své kasační stížnosti namítá, že správní orgán a následně i soud nesprávně posoudily právní pojmy obsažené v § 12 zákona o azylu. Stěžovatelka uvádí, že neexistuje žádná všeobecně přijatá definice pojmu „pronásledování“. Konstatuje, že vzhledem k rozdílné psychice různých jedinců a k okolnostem každého jednotlivého případu se interpretace toho, co představuje pronásledování, musí nutně lišit. Uvádí dále,

že při pohovoru s žalovaným uvedla, že byla pronásledována z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině a z Ukrajiny uprchla, protože se odmítla podřídit sociálním omezením. UNHCR je, dle stěžovatelky, toho názoru, že prchá-li osoba před závažnou diskriminací nebo nelidským zacházením kvůli svému nepodřízení se přísným sociálním normám, má důvod žádat o uprchlický status. Stěžovatelka dále namítá, že lze předpokládat, že pokud by nevyhledávala dobrodružství nebo by si prostě jen nepřála vidět svět, pak by za normálních okolností neopouštěl svůj domov bez závažných důvodů. Její výpověď tak nesmí být posuzována odtrženě a je třeba ji vnímat v kontextu příslušné situace. Konstatuje dále, že její žádost nebyla motivovaná ekonomickými důvody, neboť za ekonomickými opatřeními záporně ovlivňující živobytí příslušné osoby se mohou skrývat rasové, náboženské nebo politické cíle, či záměry namířené proti určité skupině. Stěžovatelka též uvádí, že žalovaný nesprávně zjistil skutkový stav a ten nemá oporu ve spisech. Konstatuje, že pokud líčení žalobce vypadá důvěryhodně, měla by být při těchto pochybnostech uznána žalobcova věc, pokud nejsou dobré důvody domnívat se opak. Stěžovatelka se obává, že by stále mohla pociťovat strach tváří tvář jakýmkoliv úřadům, a proto by se mohla bát hovořit otevřeně a podat ucelený a přesný obraz svého případu. Uvádí dále, že provedením pouze jednoho pohovoru k žádosti o udělení azylu nemusely být spolehlivě prokázány všechny okolnosti jejího případu. Z výše uvedených důvodů stěžovatelka žádá, aby byl rozsudek krajského soudu zrušen a věc se vrátila k dalšímu řízení.

Současně v rámci kasační stížnosti požádala stěžovatelka o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Dále uvádí, že v průběhu správního řízení bylo prokázáno, že stěžovatelka opustila zemi původu a žádala o azyl z důvodu ekonomických a rodinných potíží. Snažila se též o legalizaci svého pobytu v České republice. Ani jeden z těchto důvodů nelze dle správního orgánu podřadit pod zákonné důvody pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu a správní orgán tak její žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou. K tvrzení právní zástupkyně stěžovatelky o neschopnosti její mandantky vyjádřit všechny své důvody o udělení azylu žalovaný uvádí, že z žádného ustanovení zákona o azylu nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné. Správní orgán tak podle mínění žalovaného musí umožnit žadateli o azyl sdělit v řízení všechny okolnosti, které považuje pro udělení azylu za významné, avšak není jeho úkolem předestírat důvody, pro které je azyl obvykle poskytován. Z těchto důvodů žalovaný navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost , a rovněž nepřiznání odkladného účinku.

Krajský soud se ve svém rozsudku ztotožnil se skutkovými i právními závěry žalovaného vyslovenými v žalobou napadeném správním rozhodnutí. Podle soudu bylo v řízení prokázáno, že stěžovatelka žádala o azyl z důvodu podřaditelných pod § 12 zákona o azylu. Nebylo prokázáno, že by Ukrajinu opustila z důvodu pronásledování politických práv a svobod nebo z důvodu odůvodněného strachu z pronásledování důvodu rasy, náboženství, nebo politického přesvědčení. Z těchto důvodů krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný nepochybil, když žádost žalobkyně zamítl jako zjevně nedůvodnou dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

Ze správního spisu žalovaného Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu podala stěžovatelka dne 24. 10. 2004 a pohovor k tomuto návrhu

s ní byl proveden dne 2. 11. 2004. Stěžovatelka v návrhu na zahájení řízení uvedla, že po rozchodu s manželem neměla kde bydlet. Její manžel začal žít s druhou ženou, vyháněl ji z domu a fyzicky ji napadal. Uvádí dále, že neměla práci a neměla jiné východisko než odjet z Ukrajiny. Dále konstatuje, že zde (míněno v ČR) „dostala deportaci“, a proto přišla žádat o azyl. V protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu (dále jen „protokol“) stěžovatelka konkretizovala svoje potíže, které začaly po jejím rozvodu s manželem. Uvedla, že si nemohla najít práci. Znovu zopakovala, že žádá o azyl, protože nemá na Ukrajině bydlení. Vyjádřila se, že nemá žádnou budoucnost. Do bytu k bývalému manželovi se vrátit nemůže a musela by, dle svých slov, zůstat na ulici.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., neboť stěžovatelka jednak namítá, že krajský soud nesprávně posoudil právní pojmy obsažené v § 12 a § 16 zákona o azylu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], a jednak namítá, že krajský soud nerozpoznal v jejím případě vadu řízení před správním orgánem spočívající v tom, že správní orgán neúplně zjistil skutkový stav věci [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že tato není důvodná.

Důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. nejsou dány. Nejvyšší správní soud konstatuje, že řízení před správním orgánem probíhalo v souladu s příslušnými zákonnými ustanoveními, za dodržení zákonem zaručených práv stěžovatelky a bez procesních vad, které by mohly mít vliv na zákonnost správního rozhodnutí žalovaného. Žalovaný správní orgán řádně zjistil skutkový stav, zejména podrobně vyslechl stěžovatelku. Během tohoto pohovoru měla stěžovatelka příležitost vysvětlit všechny okolnosti, které ji k žádosti o azyl vedly. Z protokolu o pohovoru k důvodům její žádosti o azyl je patrné, že správní orgán jí kladl zasvěcené, podrobné a z hlediska zkoumání rozhodných skutečností zcela případné dotazy a že pohovor se stěžovatelkou byl veden důkladně a rozhodně ne pouze formálně. V takovémto případě i jeden pohovor se stěžovatelkou zcela postačoval k dostatečnému zjištění skutkového stavu; výtka stěžovatelky, že postačovat nemusel, je proto v této souvislosti nepřípadná. Stěžovatelka během celého správního řízení uváděla jako důvody své žádosti potíže s manželem, ekonomické problémy a snahu o legalizaci pobytu v České republice. Žalovaný pak zcela oprávněně na základě takto

zjištěného skutkového stavu dospěl k závěru, že důvody, pro které stěžovatelka žádá o azyl, nespadají mezi důvody vymezené v § 12 zákona o azylu. Rozhodnutí správního orgánu je plně srozumitelné, jednoznačně popisuje zjištěný skutkový stav, přičemž vychází z provedených důkazů a obsahuje logicky postavené důvody, o které se opírá.

K námitkám stěžovatelky ohledně nedostatečné možnosti prezentace důvodů pro které žádá o azyl, lze říci následující: Dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu má správní orgán povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. V opačném případě správní orgán žádost jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) téhož zákona zamítne. Správnímu orgánu za této situace nevzniká povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a činit posléze k těmto důvodům příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (dále jen „správní řád“) má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl (viz. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 59, uveřejněno pod číslem 181/2004 Sb. NSS).

Nejvyšší správní soud se poté zabýval námitkou dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. tvrzenou nezákonností spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky přitom může spočívat v aplikaci nesprávného ustanovení právního předpisu na daný skutkový stav nebo sice v aplikaci správného ustanovení právního předpisu, avšak nesprávně interpretovaného.

Zkoumaje správnost tohoto posouzení právního problému, zaměřil se Nejvyšší správní soud na otázku, zda lze důvody, pro něž stěžovatelka žádá o azyl v ČR, podřadit pod ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, a na základě všech podkladů obsažených ve správním spise shledal, že takové podřazení, jak bylo provedeno správními orgány i krajským soudem, je odůvodněné a správné.

Dle § 16 odst. 1 písm. g) se žádost o azyl zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 téhož zákona. Toto ustanovení pak říká, že azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Ani jeden ze stěžovatelkou uváděných důvodů, tj. problémy s manželem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48), ekonomické potíže (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2003, č. j. 3 Azs 20/2003 - 43) a snahu o legalizaci pobytu v České republice, nelze pod důvody uvedené v § 12 zákona o azylu podřadit.

Tvrzení obsažené v kasační stížnosti, kdy stěžovatelka konstatuje, že lze předpokládat, že pokud by nevyhledávala dobrodružství nebo by si prostě jen nepřála vidět svět, pak by za normálních okolností neopouštěla svůj domov bez závažných důvodů, je právně irelevantní. Nejvyšší správní soud pouze poznamenává, že výčet důvodů pro udělení azylu v zákoně o azylu je taxativní a umožňuje udělení azylu pouze z přesně stanovených důvodů. Samotné opuštění domova ještě ani v nejmenším neznamená, že by u osoby, která tak učinila, bylo vůbec možno o azylově relevantních důvodech uvažovat.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění žádného z důvodů kasační stížnosti uplatňovaných stěžovatelkou. Kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Žalovanému proto nepřísluší právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 4 in fine ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 20. října 2005

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu